

Právní aspekty Fiskálního paktu

Harald Christian Scheu

Hlava VIII SFEU

- Hospodářská politika: v převážené části záležitost státní suverenity
- Měnová politika: do velké míry komunitarizovaná (pravomoci přenesené na ECB)

Pakt stability a růstu 1997

- V návaznosti na konvergenční kritéria (Maastrichtská smlouva)
- na německou iniciativu
- po vstupu členských států do třetí fáze MU
 - kritérium deficitu veřejného rozpočtu (do výše 3% HDP) a
 - kritérium veřejného dluhu (do výše 60% HDP).

Řízení proti nadměrným schodkům

- Právní základ
- čl. 126 SFEU
- Protokol 12 o postupu při nadměrném schodku
- Nařízení Rady ES č. 1466/97 (ve znění nařízení ES č. 1055/2005): systém včasného varování pod dozorem EK.
- Nařízení Rady ES č. 1467/97 (ve znění nařízení Rady (EU) č. 1177/2011): urychlení postupu.

Případ nefungování kontroly podle Paktu

- Případ C-27/04
- 1. fáze: řízení proti SRN a Francii, Rada na základě doporučení EK konstatovala, že v obou státech existuje nadměrný schodek – doporučení opatření, výzva.
- 2. fáze: EK navrhla další kroky, Rada nedosáhla potřebné většiny, Rada se odchýlila od doporučení EK a pozastavila řízení proti Německu a Francii.
- 3. fáze: žaloba EK proti Radě, rozsudek SDEU
 - řízení může být pozastaveno fakticky tím, že pro konkrétní rozhodnutí na základě doporučení EK není většina.
 - Rada však nemůže přijmout závěry překračující podnět ze strany EK, protože právo iniciativy přísluší EK.

Geneze Fiskálního paktu

- 9.12.2011 prohlášení hlav států a předsedů vlád eurozóny
- Informace o nové fiskální úmluvě:
 - nové fiskální pravidlo o vyrovnaných či přebytkových rozpočtech.
 - jeho začlenění do národního práva členských států.
 - zpřísnění postupu při nadměrném schodku podle čl. 126 SFEU.
- Zásadní odpor ze strany VB (odmítnutí kompromisu ze strany Francie) – změna nemohla dojednána v rámci změny primárního práva EU.
- řešení na základě smlouvy podle MPV
- „intenzivní příprava v extrémně krátkém čase“
- Fiskální pakt uzavřen 31.1.2012
- Podpis 2.3.2012 (kromě VB a ČR)

Právní konstrukce FP

- FP se má uplatňovat a vykládat v souladu s primárním právem EU (čl. 2 FP)
- zásada loajality podle čl. 4 odst. 3 SEU.
- FP
- Smlouva podle MPV s „gravitačním centrem“ v právu EU
- „bypass“ místo „infarktu“
- Slučitelnost FP s právem EU se bude muset přezkoumat v každém jednotlivém případě.

Zavedení nových kritérií

- Některá nová pravidla jdou nad rámec práva EU (čl. 3 odst. 1 FP).
- Podmínka vyrovnaného rozpočtu: roční schodek veřejných financí nižší než 0,5% HDP (v Paktu stability a růstu 3% HDP).
- FP opakuje orientační hodnotu 60% HDP pro úroveň státního dluhu.

Novum FP

- Rozpočtová pravidla mají být implementována do národního práva smluvních stran.
- Nejpozději do jednoho roku po vstupu Paktu v platnost.
- Původní záměr předpokládal transformaci pravidel do vnitrostátních ústav
- Finální znění: „závazné předpisy trvalého charakteru, nejlépe ústavních“.

Zavedení nových kontrolních nástrojů

- Omezení politického prostoru v Radě EU a posílení právního charakteru.
- Státy budou v rámci řízení podporovat návrhy EK.
- Obrácení pravidla kvalifikované většiny (ne pro schválení, ale pro blokování rozhodnutí).
- Nová pravomoc SDEU: rozhodčí doložka pro spory mezi státy – EK nemá aktivní legitimaci
- 2 fáze řízení (1. určení, 2. sankce)
- Který stát má žalovat? Státy tzv. trojpředsednictví.

Hodnocení a perspektiva

- FP vstoupí v platnost po 12 ratifikacích (států eurozóny) – cíl: 1.1.2013
- „Motivační faktor“: poskytnutí pomoci z Evropského mechanismu stability bude od 1. března 2013 podmíněno ratifikací FP.
- V ČR: problematika vymezení čl. 10 a 10a Ústavy
- Milník či kompromis?